

מידע רדיו וטלוויזיה

IFAT House

96-98 Derech Menachem Begin, Tel Aviv
(formerly Derech Petach Tikva)
Tel 972-3-5635050, Fax 972-3-5617166
www.ifat.com

בית יפעת

דרך מנחם בגין 96-98, תל אביב
(לשעבר דרך פ"ת)
טל 03-5635050, פקס 03-5617166
www.ifat.com

<http://www.ifat.com/VT/Trans.aspx?ID=6350046&CID=110674> : לינק לקובץ:

תוכנית: **הכל דיבורים**
תאריך: **04/05/2015**
שעה: **11:00:00**
רשת: **רשת ב'**

כותרת: פרופ' אסתר הרצוג המכללה האקדמית בית ברל, כתבה את הספר "הבירוקרטיה"

עדי מאירי: אחת עשרה ושש דקות. בוקר טוב לכם, למי שמצטרף, למי שאיתנו וממשיך איתנו. בוקר טוב לך בני. בני טייטלבוים: צפרא טובה עדי.

עדי מאירי: ואנחנו ממשיכים עכשיו לשוחח ולהרחיב בנושא מחאת יוצאי אתיופיה, שאגב, אני לא מתפלאת, אני כן מתפלאת ומופתעת מזה שבכלל מתפלאים ומופתעים מזה שיש פערים וחוזר שוויון. מה מתפלאים? יש תמיד מי שדואג לחדד את הפערים האלה בין ערבים ליהודים. ואני מזכירה לך ראש ממשלה אחד שאמר, הערבים נוהרים לקלפי, רוצו, תצביעו לי... אריתראי או אתיופי, דקה לפני שהוא מכה אותנו, ועוד ועוד.

בני טייטלבוים: איך נשמט מזיכרוןך אמירת גרבוז על מנשקי הקמעות? ענת וקסמן שאמרה, הם כולם רוצים את השוקולד שלהם? קמחי, זאת אלונה קמחי, שאמרה, תשתו ציאניד?

מידע רדיו וטלוויזיה

IFAT House

96-98 Derech Menachem Begin, Tel Aviv
(formerly Derech Petach Tikva)
Tel 972-3-5635050, Fax 972-3-5617166
www.ifat.com

בית יפעת

דרך מנחם בגין 96-98, תל אביב
(לשעבר דרך פ"ת)
טל 03-5635050, פקס 03-5617166
www.ifat.com

עדי מאירי: נכון.

בני טייטלבוים: זו הסתה, אולי הסתה לרצח. וזה עובר ככה.
עדי מאירי: זה כל האמירות האלה שמחדדות ומדגישות ויוצרות פערים. אני אומרת, צריך לטפל קודם כל בקונספט השגוי שיש כאן, בדעות הקדומות, וזה לא רק נגד יוצאי אתיופיה, יש כאן הרבה מאוד אוכלוסיות שנפגעות מכך.
בני טייטלבוים: אפילו אסור הסתה נגד חרדים, מותר להגיד את זה ברדיו?

עדי מאירי: מותר להגיד את זה, בוודאי שאסור. טוב, אנחנו ממשיכים. בוקר טוב לך פרופ' אסתר הרצוג.
פרופ' אסתר הרצוג: בוקר טוב.

עדי מאירי: את פרופ' לאנתרופולוגיה מהמכללה האקדמית בית ברל. כתבת את הספר, הביורוקרטיה ועולי אתיופיה, ועבודת הדוקטורט שלך עוסקת בקליטת יהודי אתיופיה. ואחרי מבצע משה גם התגוררת שנה במרכז קליטה כדי לכתוב על כך עבודה אנתרופולוגית. אז אני מניח שצפית אתמול במה שהתחיל כהפגנת מחאה והמשיך כמהומה אחת גדולה, עם ירי, נפצים, פיצוצים, פצועים ועצורים. ולך יש אינטרפטציה משלך למה שנראה כמהומה. פרופ' אסתר הרצוג: תראי, הייתי רוצה להיזהר בפרשנות של מה שקרה אתמול, אני לא הייתי שם, אני רק התרשמתי למה שהיה בטלוויזיה. אבל אני כן יכולה להציע פרשנות שמתקשרת עם מה

מידע רדיו וטלוויזיה

IFAT House

96-98 Derech Menachem Begin, Tel Aviv
(formerly Derech Petach Tikva)
Tel 972-3-5635050, Fax 972-3-5617166
www.ifat.com

בית יפעת

דרך מנחם בגין 96-98, תל אביב
(לשעבר דרך פ"ת)
טל 03-5635050, פקס 03-5617166
www.ifat.com

שקרה כשהגיעו לארץ. אגב, אני הייתי במרכז הקליטה, גרתי שם שנה בתקופת מבצע משה, זה היה ב 83, 84, גרתי שם שנה עם הבן הקטן שלי שהיה אז בן שנתיים, והשתלבתי בחיי המרכז, גם בקרב העולים, וגם בקרב העובדים. ואני חושבת שצברתי באמת חומר אתנוגרפי מאוד מאוד עשיר ומרתק. ובניתוח שאני מציעה, הדבר המרכזי הוא המדיניות, מדיניות הקליטה, זו מדיניות קליטה שמדברת, אולי גם מתכוונת להשתלבות, לקידום, לסיוע, וכל המונחים המוכרים הללו. אבל התוצאה שלה היא למעשה הרחקה, הפרדה, שוליות, ובמקרים הגרועים יותר גם הרחקה לכיוונים של פשיעה ועבריינות.

עדי מאירי: בזדון או בגלל חוסר תכנון?

פרופ' אסתר הרצוג: לא, לא, ממש לא בזדון, הזדון הוא לא רלוונטי בכלל.

עדי מאירי: חוסר תכנון. לא, זה...כן, זו מדיניות שמשרתת אינטרסים ארגוניים ביורוקרטיים מאוד מאוד ברורים, מאוד רחבים. למעשה היו שותפים במה שנקרא קליטת עולי אתיופיה, ומה שאני קוראת הרחקת עולי אתיופיה או אסגרציה של עולי אתיופיה, היו מעורבים הרבה מאוד ארגונים, אם זו הסוכנות היהודית, אם זה משרד הקליטה, אם זה משרד החינוך, אם זה משרד הבריאות. למעשה כל...הרבה מאוד ארגונים היו מעורבים בקליטת העולים, וכולם על בסיס של אותה מדיניות שטיפול נפרד, מפריד, מבחין

מידע רדיו וטלוויזיה

IFAT House

96-98 Derech Menachem Begin, Tel Aviv
(formerly Derech Petach Tikva)
Tel 972-3-5635050, Fax 972-3-5617166
www.ifat.com

בית יפעת

דרך מנחם בגין 98-96, תל אביב
(לשעבר דרך פ"ת)
טל 03-5635050, פקס 03-5617166
www.ifat.com

בעולים כקטגוריה נפרדת שזקוקה לטיפול מיוחד.
בני טייטלבאום: האם העובדה שלא היה שר קליטה יוצא אתיפיה למשל, אנחנו יודעים ששרת הקליטה בשנים האחרונות היא סופה לנדבר, זה גם קשור?
פרופ' אסתר הרצוג: רגע, לא הבנתי את השאלה.
בני טייטלבאום: ששר הקליטה מעולם לא היה יוצא אתיפיה, זה בדרך כלל יוצאי חבר המדינות.
פרופ' אסתר הרצוג: אני חושבת שזה כאילו היה יכול להיות נחמד...אני, אם אתה שואל אותי, אני הייתי אומרת שלא צריך בכלל שר קליטה, לא צריך משרד קליטה, אפשר היה...אנחנו מדברים...שנים דיברו על כך שמחלקת הקליטה ועליית הסוכנות היהודית היא מיותרת. אנחנו מדברים פה על מערכת בירוקרטית מאוד מאוד גדולה ושמנה שיוצאת נשכרת מכך שיש עולים שזקוקים לטיפול, שהטיפול הזה ניתן לכאורה בצורה מקצועית, מיטיבה, על ידי...
עדי מאירי: שמה האלטרנטיבה?
פרופ' אסתר הרצוג: המערכות המטפלות.
עדי מאירי: מה האלטרנטיבה?
פרופ' אסתר הרצוג: האלטרנטיבה היא כאילו די פשוטה, אני לא צריכה להמציא אותה, תראי את הטיפול, מה קרה עם עולי ברית המועצות. הגיעו כמיליון איש כמעט הייתי אומרת, במכה, באופן

מידע רדיו וטלוויזיה

IFAT House

96-98 Derech Menachem Begin, Tel Aviv
(formerly Derech Petach Tikva)
Tel 972-3-5635050, Fax 972-3-5617166
www.ifat.com

בית יפעת

דרך מנחם בגין 96-98, תל אביב
(לשעבר דרך פ"ת)
טל 03-5635050, פקס 03-5617166
www.ifat.com

מאוד מאוד מהיר ומידי, והם נקלטו בזמן מאוד מהיר, השתלבו בכל מערכות החיים בישראל. אם זה בפוליטיקה, אם זה בכלכלה, אם זה בתרבות, אם זה בתקשורת, בכל תחום שהוא ההשתלבות של עולי ברית המועצות הייתה מדהימה, אני לא רוצה להגיד שהיא הייתה מושלמת, אבל היא הייתה מדהימה. והמדיניות הייתה, מה שנקרא, קליטה ישירה. אנשים קיבלו את תיק הקליטה, את הסיוע הכספי, הלכו לבנק, לקחו את הכסף, עשו עם הכסף לפי הבנתם מה שמתאים לצורכיהם, בלי צורך בניהול, בפטרונות, בחסות של הפקידות של מערכות הקליטה, במירכאות כפולות. עדי מאירי: אז למה בעצם? למה בעצם? למה זה מה שמעניין אותי כשאני שומעת את הדברים, למה הפער הזה בהתייחסות לאלה לעומת ההתייחסות שהייתה לאלה? למה?

פרופ' אסתר הרצוג: תראי, קודם נתחיל מכך שמערכות ביורוקרטיות דואגות, פועלות למען האינטרסים של עצמן. הן משתמשות כמובן ברטוריקה של עזרה, של טיפוח, של טובת הקליינטים, טובת האוכלוסייה וכו', אבל האוריינטציה שלהם, וזה ידוע, זה לא דבר חדש, שארגונים פועלים לטובת עצמם, לשימור עצמם, להנצחת עצמם, וכו' וכו'. למה זה שונה ביחס לעולי ברית המועצות? כי הם היו קבוצה של מיליון איש, אי אפשר... בני טייטלבוים: פרופ' הרצוג, את באמת חושבת שמי שהגיע לכאן ממוסקבה וקייב, ומי שהגיע לשם מבקתות הבוץ של גונדר זה

מידע רדיו וטלוויזיה

IFAT House

96-98 Derech Menachem Begin, Tel Aviv
(formerly Derech Petach Tikva)
Tel 972-3-5635050, Fax 972-3-5617166
www.ifat.com

בית יפעת

דרך מנחם בגין 98-96, תל אביב
(לשעבר דרך פ"ת)
טל 03-5635050, פקס 03-5617166
www.ifat.com

אותו טיפול צריך לקבל?

פרופ' אסתר הרצוג: תראה, אני מקווה שאני לא מעליבה, אבל אני חושבת שזה ביטוי טיפוסי לגישה הפטרנליסטית, לגישה המתנשאת. הגישה שרואה בעולים משהו אחר, באופן קולקטיבי, באופן מכליל, הם משהו אחר, הם שונים מאיתנו, הם פחות מאיתנו. במשמעות, בהשתמעות, הכוונה היא שהם פרימיטיביים. בני טייטלבאום: לא, הם שונים, אין להם ידע בכלל למשק מודרני, מה לעשות?

פרופ' אסתר הרצוג: המילה שונים היא מילה יפה, מתייפייפת כמעט, הייתי אומרת, לפרימיטיבים. כי מה זה שונים? כשאומרים שונים אומרים, הם לא מסוגלים להשתלב, בהיטק הם לא מסוגלים להשתלב, בחינוך הגבוה הם לא מסוגלים, הם זקוקים ל...אך קוראים לזה? מקלות הליכה, לתמיכה... בני טייטלבאום: השאלה אם לא תעשי להם עוול אם תכניסי אותם למערכת החינוך הרגילה, אדם שהגיע מגונדר, כמו אדם שהגיע מקייב, באמת, לא תעשי לו עוול אם תכניסי אותו לכיתה לימוד רגילה ויתחרה מול הישראלים? זה לא נזק... פרופ' אסתר הרצוג: תראה, הגישה שלי, ההסתכלות שלי, שכולנו בני אדם. יש בינינו הבדלים ברמה אישית, אני שונה ממך ואני שונה מכל אדם אחר, יש לי יכולות. הדרך, השיטה להתייחס לבני אדם היא ברמה האינדיבידואלית. יש ילדים שמסוגלים להגיע

מידע רדיו וטלוויזיה

IFAT House

96-98 Derech Menachem Begin, Tel Aviv
(formerly Derech Petach Tikva)
Tel 972-3-5635050, Fax 972-3-5617166
www.ifat.com

בית יפעת

דרך מנחם בגין 96-98, תל אביב
(לשעבר דרך פ"ת)
טל 03-5635050, פקס 03-5617166
www.ifat.com

ליותר, ילדים שמסוגלים להגיע פחות באופן אינדיבידואלי, אבל להכניס את הילדים באופן מרוכז לכיתות קלט נפרדות, כפי שעשו, וכפי שממשיכים לעשות, אני חושבת שזאת מדיניות שהתוצאה שלה היא חד משמעית, ברורה, לא צריך לנחש...

עדי מאירי: שהיא נובעת מהתנשאות ומדעות קדומות שלא...

פרופ' אסתר הרצוג: לא, לא.

עדי מאירי: אלא?

פרופ' אסתר הרצוג: לא, הדעות הקדומות הן התוצאה, הגזענות

היא התוצאה, היא לא הסיבה, לפי הבנתי.

עדי מאירי: כן, אז ממה זה נובע?

פרופ' אסתר הרצוג: הסיבה היא אותם האינטרסים שאני מדברת

עליהם, כי את יודעת כמה מערכות יצאו נשכרות מכך שטיפלו

בילדים, במערכת החינוך בנפרד, בכיתות קלט? את יודעת כמה

מורים שהכניסו לכיתות נפרדות, את יודעת כמה שעות ניקיון,

שעות ניהול, שעות...מה שאת לא רוצה, לתוך מערכת החינוך. אגב,

מערכת החינוך ממלכתית דתית, שהטענה הייתה שהם בכלל כאילו

לא לגמרי יהודים, אבל הכניסו אותם למערכת החינוך הממלכתית

דתית, איך זה? משום שזה שירת כל כך טוב את האינטרסים של

מערכת החינוך הממלכתית דתית, ומערכת החינוך בכלל, כנראה.

עדי מאירי: את חושבת שיש...שמי שאמון על אותה קליטה ועל

אילו משרדים את מדברת שקשורים לכל זה?

מידע רדיו וטלוויזיה

IFAT House

96-98 Derech Menachem Begin, Tel Aviv
(formerly Derech Petach Tikva)
Tel 972-3-5635050, Fax 972-3-5617166
www.ifat.com

בית יפעת

דרך מנחם בגין 98-96, תל אביב
(לשעבר דרך פ"ת)
טל 03-5635050, פקס 03-5617166
www.ifat.com

פרופ' אסתר הרצוג: כמו שאמרת, זה כמעט כל המשרדים הממשלתיים.

עדי מאירי: כל המשרדים. אז את חושבת שהם מודעים לבעיה? הם מודים בזה? ממה שאת שומעת. הם מדברים על כך שצריך לשנות את השיטה? את הדרך?

פרופ' אסתר הרצוג: תראי, את ה... הפסיכולוגי של איך אנשים בתפקידים מסוימים מפנימים את המסרים של הארגון שלהם, זאת שאלה מרתקת אחרת. אבל אין לי ספק שמי שמתבסס, מי שיוצא נשכר מכך שהעולים מטופלים באופן נפרד ומיוחד על ידיהם, הם לא יבואו ויוותרו על איך נאמר? על ביצי הזהב שיש בידיהם. אז הם... את כל הרטוריקה את כל ההסברים את כל ההצדקות להמשך של הטיפול.

בני טייטלבוים: זו האשמה מאוד חמורה. למעשה את אומרת שהבירוקרטיה מנצחת את העניין עצמו. המשרות והתקנים. אני חושב, שזו האשמה מאוד חמורה. אני מכיר את העסק קצת מקרוב. אני חושב שזו הפרזה אפילו. שלא לומר הוצאת שם רע. עדי מאירי: אבל ראינו את זה בני, צריך לומר בכיכר שעוד. בני טייטלבוים: את יודעת מה. אני אקח דוגמה. עדי מאירי: שעוד אלפים חושבים כך.

בני טייטלבוים: את יודעת מה. אני אקח דוגמה לביה"ס של בני אר-קיי. יש ילדים הגיעו בזמן האחרון מאתיופיה והם בכיתה

מידע רדיו וטלוויזיה

IFAT House

96-98 Derech Menachem Begin, Tel Aviv
(formerly Derech Petach Tikva)
Tel 972-3-5635050, Fax 972-3-5617166
www.ifat.com

בית יפעת

דרך מנחם בגין 98-96, תל אביב
(לשעבר דרך פ"ת)
טל 03-5635050, פקס 03-5617166
www.ifat.com

נפרדת ואחרי שנה שנתיים משלבים אותם בכיתות האחרות. זה נשמע לי טיפול נכון. לא יודע, אני לא איש מקצוע. פרופ' אסתר הרצוג: טוב זה נשמע לך ואני בני טייטלבאום: לזרוק ילד שהגיע בלי ידע בלוח הכפל, בלי אות אחת באנגלית. בלי שום ידע מהעולם המודרני לכיתה רגילה זה לעשות לו עוול. עדי מאירי: ומצד שני, נשאלת בהחלט השאלה איך הם תופסים את עצמם אותם ילדים כשמבודדים אותם מהילדים הרגילים. בני טייטלבאום: את רוצה לעזור או להזיק להם? פרופ' אסתר הרצוג: כשאני ישבתי שם במרכז הקליטה גרתי שם, אז אני שימשתי גם בהתנדבות כעוזרת של רכז התרבות. ובתוקף תפקידי הזה הייתי בקשר עם בתי הספר, עם גני הילדים ביום יום. אז הדברים שראיתי הם דברים של יום יום, איך הדברים באים לידי ביטוי. אני לא מדברת על התפיסה הנאצלת הזאת שנעזר להם נקדם אותם. בפועל הדברים פועלים אחרת לגמרי, איך? נכנסתי לכיתות וראיתי שהילדים ישבו שם בכיתות בלי ספרים בכלל ואז שאלתי, תהיתי ושאלתי את המנהל למה אין להם ספרים. איך הם לומדים בלי ספרים. וזה הכל מתוך לכאורה לטובתם, אז הוא הסביר לי שאין להם ספרים כי מרכז הקליטה, הסוכנות היהודית לא מממנת את קניית הספרים. אמרתי, למה אתם לא פונים להורים, לא דורשים מהם כמו שאתם דורשים

מידע רדיו וטלוויזיה

IFAT House

96-98 Derech Menachem Begin, Tel Aviv
(formerly Derech Petach Tikva)
Tel 972-3-5635050, Fax 972-3-5617166
www.ifat.com

בית יפעת

דרך מנחם בגין 96-98, תל אביב
(לשעבר דרך פ"ת)
טל 03-5635050, פקס 03-5617166
www.ifat.com

מההורים של הילדים באור עקיבא? אז אמרו לי, לא אנחנו מטפלים בהם רק דרך הסוכנות היהודית. בטח יותר נוח לעשות את העסקה, עסקת חבילה לקבל את התקציבים ישירות מסוכנות היהודית ודרך זה, לקנות או לא לקנות את הספרים. אגב, גם המורים כל מה שהם לימדו היה ברמה מאוד מאוד נמוכה ולמה? לא בגלל שהם היו מורים גרועים או לא רצו. הדרישה והציפיות ממורים כאלה הן ציפיות מאוד נמוכות למה? כי הם מטפלים באוכלוסיות חלשות אז מה אתם מצפים, שהם יתנו יותר. הם לא צריכים להתאמץ בכלל. אין מהם שום ציפיות, כל מה שהם יעשו זה הרי טוב, כי הילדים האלה מה אפשר לצפות מהם. איך הם היו אומרים. הם לא יודעים אפילו להחזיק עפרון ביד. אתם מבינים.

עדי מאירי: כן.

בני טייטלבוים: כן. גם מחקר אנתרופולוגי.

פרופ' אסתר הרצוג ... שכזאת שהציפיות הן כל כך נמוכות אם בכלל בוודאי שאין סיכוי לילדים להגיע להישגים.

בני טייטלבוים: תם זמננו.

עדי מאירי: פרופ' אסתר הרצוג תודה רבה לך.

בני טייטלבוים: תודה לך.

עדי מאירי: תודה.

פרופ' אסתר הרצוג: תודה רבה לכם.

6350046